

(waar hij trouwens zijn schrijfkunst, zijn zeventiend-eeuwsch-klassieke ontwikkeling en zijne geestelijke belangloosheid aan dankt). Zulke bestaansvoorwaarden prikkelen alle zenuwen, die prikkelbaar zijn. Al zouden bevrijding van schooltucht en liefde voor sport, (ook liefde voor gezellige naaistertjes,) Maeterlinck wrokkig ontketenen voor eene geestelijke gezondheid: zoodra hij in zich zal voelen ontwaken den woord-kunstenaar, zal zijne woord-kunst wezen die van een bitter-scherpen, van een nijdigen en wee moedigen impressionist. Herleest „Les Serres Chaudes”: het is pijnigend van overspannen werkelijkheids-vizie; „Princesse Maleine” is, tot in de taal die ze spreekt, angstig-verbluffend van naturalistische natuurlijkheid, en tot in „Pelléas et Mélisande”, zelfs tot bij „l'Oiseau bleu”, heeft de dichter in het dialoog niets vergeten, verrassend-juist, van het Gentsche Fransch. — Bij groeien en verworden rijst echter zijn geest onophoudend. De knellende, de vijandig-klemmende realiteit, al heeft hij ze ook legendarisch en veralgemeend voorgesteld, (óok een Gentsche karakter-trek), kan geen voldoende spijszake blijken voor den hunkerenden honger naar hoogere menscheijkheid. De schat der Vlaamsche mystiek leert hoe men het dagelijksch brood maakt tot eeuwig voedsel. Andere filosofie erkent het bestendige van de minste daad. En de werkelijkheid, de ondervondene werkelijkheid, die men niet langer scherp en pijnlijk ondergaat, leert men gebtuiken: ze moet naar hooger leiden, zij moet voor 't hoogste dienen. „Het Leven der Bijen”: toont het trouwens niet hoe geene onmiddellijkheid dient dan tot altyddurende bestendigheid? En Maeterlinck ging zoover, dat zijne glimlachende afgetrokkenheid, die hem uit scherpe werkelijkheids-waarneming gevoerd had tot het hoogste geestelijke genieten, — Maurice Maeterlinck ging, abstract en bewogen, gelooven in „L'Intelligence des Fleurs.”

Uitdrukkelyker nog, en beslissend, leert het werk van Charles van Lerberghe de waarheid inzien van onze stelling. Aanvangend met „Les Fleurs”, sedert de Elisabethians eerste toonbeeld van een „Théâtre

d'Epouvante”, dat Maeterlinck van zijn vriend en stadgenoot naar den geest en den vorm af zou kijken, en waarvan de bestand-deelen waren niets dan een minutieuzen en pijnlijk geraffineerde keus uit schrikkelijk-overdreven werkelijkheden, — hun symbolisme, hoe kenmerkend ook, is te kinderachtig-brutaal en doorzichtig om de aandacht te trekken, tenzij door zijne hyper-naturalistische verkleeding, — zou 's dichters arbeid rijzen weldra langs de gulden ladder der meer en meer wazige „Entrevisions” (waarin de realiteit alleen nog voorwendsel is, en inspiratief middel, tot droomen en de broosheid van beelden in den droom), tot de kristallen doorschijnendheid, tot de ontlichaamde, gesublimiseerde helderheid, tot de naar het levens-princiep herleide, naakte zuiverheid van „La Chanson d'Eve”: gedichten, alleen geëvenaard door sommige verzen van P. C. Boutens. En het genie van Charles van Lerberghe. — ongelooflijk-geworden schrijver van het panieke dramatiek dat „La Princesse Maleine”, in 't veel ergere, voorbereidde, — zou uitspatten en uiteenspatten in „Pan”: niets meer dan de (veel te grof voorgestelde) onstoffelijke drijfkracht en bezieling der wereld, verheerlijkt door wie de verijnde martelaar onder Schrik en Dood was geweest.

Zal ik u spreken nog van een derden Gentsenaar, beeld-houwer deze, zijnde George Minne, dien ik als voorbeeld aanhalen wil, omdat zijne uitoefening van eene andere kunst mijn oordeel bevestigt, door hare resultaten, dat ik mij aangaande een quasi-algemeenen Gentschen kunst-geest weinig vergis? Vóór twee jaar, in April, publiceerde „Elsevier's Geïllustreerd Maandschrift” een opstel waarin ik naar meer-individueele, hoewel algemeen-menscheijkke oorzaken, trachtte te verklaren waarom de meester, uit een sarkastisch-tragische, later meëwarige en vrome wezenlijkheid rees, [meer en meer, zoo in plastische uiting als in oproependen geest, naar eene belangeloosheid die, met moedwillige beperking in de middelen, betuigde eene verruiming van gezichts- en gevoelsvlak. Het viel me toen niet in, of ik oordeelde uitwijding hieromtrent onnoodig, bij de aangegeven redenen daarvan deze te voegen van